

Naročnina lista: Celo leto 35 din., pol leta 18 din., četiri leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inzerati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem instriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inzerate in reklamacije. Telefon interurban številka 113

STRAŽA

NEODVIŠEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poština plačana v gotovini.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta številka 3. Z uradnim števkom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštine prositi. Telefon interurban številka 113.

82. številka.

Maribor, dne 19. Julija 1922.

Letnik XIV.

Železniška zveza Slovenije z morjem.

Obenem in v zvezi zakonskega vladnega predloga za sprejetje zunanjega posojila je stopilo v ospredje tudi vprašanje železniške zveze Slovenije z morjem. To dejstvo je z ozirom na namen uporabe posojila popolnoma naravno. Če pri svoječasnem notranjem posojilu je vlada agitirala za podpisovanje državnega posojila z obljubo, da se bo denar porabil izključno za izboljšanje prometa, kar se pa ni zgodilo, vsaj ne v meri, kakor se je pričakovalo. Tudi ob priliki žigosanja kronskih novčanic je policajdemokratska vlada zagovarjala 20 odstotno odtegnitev z obljubami, ki se niso držale, niti se ni vrnil odtegnjeni denar. Ta «veleslavni» čin je Protič označil kot goljufijo.

Zato vladi, v kateri sedi minister, kakor se govori, ki čaka na večmilijonsko provizijo od posojila za svoje in svoje stranke žepa, ni zaupati in to tem manj, ker je posojilo skrajno neugodno in ker se v javnosti trdi, da so se nekateri poslanci, ki bi pri sprejetju posojila ne bili deležni provizije, pritožili zaradi te neenakosti pri razdelitvi mastne «zarade» in še le naknadno pristali na to, da glasujejo za posojilo. Govori se dalje, da so aranžerji in agitatorji za posojilo Blerove bančne skupine priredili merodajnim poslanskim in ministrskim krogom prave ponočne orgije in šampaniziranje.

Mi seveda ne moremo kontrolirati vse te javne trditve beograjskih listov, vendar pa nimamo nobenega razloga ne verovati tem vestem vspricho dejstvom, da je sedanja vlada v rokah kapitalistične beograjske cincar-sko-židovske porodice, katere režim podpira in širi korupcijo na vseh straneh. Tej porodici je ravno na tam, da vse prečanske pokrajine kolikor more gospodarsko izmozga za čimdaljši rok, ker je le potom gospodarskega zaslužnja mogoče obdržati politične vajeti države v rokah.

Če pa stvari tako stojé, je povsem naravno — s stališča koruptnega režima —, da se prečanskim pokrajinam, ki bodo morale, kot industrijsko razvite dežele, prispevati največji del vsakoletnih ogromnih obresti, odvzame tudi možnost nadaljnjega razvoja s tem, da se jim ne dovoli sredstev iz tega pogubonosnega posojila za prepotrebno spopolnitev železniškega omrežja.

Tu stojimo torej pred gotovimi dejstvi, da bodo kraji, ki so po svojem zemljepisnem položaju neprikladni za razvoj v smislu obsežne svetovne trgovine, imeli vse prometne pogoje v ta namen, z druge strani pa bodo ti kraji, brez dovoljne produkcije predmetov za trgovino, sicer za svet mrtvi, vendar materijelno dobro podprti v obližju železniške proge, kjer se celo slaba pitna voda spravi v denar. Železniška proga ob takih krajih pa je in ostane, vsaj za dolga več desetletja, pasivna. Za pokritje primanjkljajev bodo morali zopet v prvi vrsti in največ prispevati prečanski kraji.

Vzemimo stvar v roke s te ali one strani, vidimo, da nam — kakor pri vsem — tudi v tej zadevi slaba kaže. Karkoli pride iz Beograda je treba previdno in oprežno opipati, da se ne opečemo. Prečani vedno izvlečemo ta «kumerno». To je že prislovično in edino dosledno v delovanju in nehanju beograjske velesrbijanske porodice.

Avstro-Ogrska je gradila svoje železniške proge na jugu z ozirom na celokupne državne in strateške interese ter z upoštevanjem lokalnih razmer zaradi rentabilnosti novih prog. Zato je na primer kršna Dalmacija še danes ostala pastorka brez upa na skorajšnje izboljšanje svojega položaja. Ker je torej Avstro-Ogrska gradila železniško omrežje s stališča svojih interesov, je železniško omrežje neprikladno in neugodno za spremenjene politične, gospodarske in zemljepisne razmere nove države. To pa tembolj, ker je krivična versailleska mirovna pogodba odtrgala zlasti za Slovence važno železniško zvezo z morjem št. Peter—Reka.

Da se izvrši prepotrebna korektura železniškega omrežja in vspostavi potom urejenega prometa možnost doslej oviranega razvoja industrije in trgovine, je glede Slovenije v prvi vrsti misliti na podaljšanje železniške proge Kočevje preko Severina na Kupa z zvezo reške proge. Z druge strani pa pride predvsem v poštev že svoječasnno trasirana zvezna proga Brežice—Novo mesto, odkoder je potem zveza po belokrajinski železnici do Črnomlja, kjer naj bi se zgradila kratka zvezna proga od Črnomlja preko Vinice do Severina na Kopi. Ogromno važnost teh prog dokazuje že sam pogled na zemljevid. Zato je tudi Klodič—Hrovat—Kavčičev načrt za tako progo našel odmeva po celi Sloveniji in v vseh krogih. Razna zborovanja in plebiscit po občinah je to dokazal. Tudi vojaška oblast se je izrekla za to progo, ki je že dobila predkoncesijo.

Toda, ko gre za denar, ki je treba podpreti tako velevažno občeokoristno akcijo, vlada nima in ne najde sredstev, dočim bi samo del provizije, ki pojde ob najetju državnega posojila v strankarske in privatne žepa, bil zadosten za izvršitev priprav.

In kaj vidimo. Na račun tega, tako važnega vprašanja pa se delajo ogabne politične kupčije in kuje

strankarsko agitacijski kapital, kar ogroža uspeh cele zadeve.

Vemo, da je SKS repek vladne večine in da je ta repek ravno tolike važnosti, kakor je pasji rep. Pes ostane pes, ali ima rep ali ne. SKS je bila že v drugačnih položajih, da se potegne z vso odločnostjo za koristi Slovenije sploh in za kmetsko ljudstvo posebej. Tega pa ni storila. Če je torej danes SKS nastopila za železniško zvezo Slovenije z morjem z grožnjo, da sicer glasuje proti posojilu, je pri tem niso vodili stvarni in nesebični razlogi, pač pa dejstvo, da se pri glavi ni mislilo na repek ob delitvi provizije. Saj so tudi nekateri radikali bili proti najetju posojila, ne iz stvarnih razlogov, pač pa iz nevoščljivosti, ker bodo provizijsko smetano pobrali policajdemokrati, katerih član zavzema važno mesto finančnega ministristva.

Ker se je torej prezrlo SKS kot vladni repek, se je Pucelj s težkim srcem odločil na polizko pot grožnje z odstopom. Pri današnjem stanju stvari je mogoče, da bo SKS dobila obljubo plačila za svoje glasove, če pride posojilo sploh v razpravo v zbornici, kar pa ni ravno verjetno. Z druge strani pa so samostojneži računali — z volitvami. Na volišče bo treba privieči karkoli, samo, da se vjame še kaj lahkovernih volilcev, ki ne poznajo zakulisnih spletk. Vladne stranke so sicer z obljubami takoj pripravljene. To pot pa se vse nekako čudno zavlačuje. Vemo, da je vlada že danes v stalni krizi in da je to krizo znala vedno umetno prikrivati in izravnavati. Sedaj pa je Pašič v hudih škripcih zaradi zunanje-političnega položaja. On mora na vsak način izzvati krizo, katere vzrok pa ne sme biti radikalna stranka. Zato je tako krizo hotel najti pri policajdemokrati zaradi osebnosti predlaganega kandidata Pečiča za ministra. Toda policajdemokrati, zaradi ljubega vladnega stolčka, v takih slučajih vedno popuščajo in so tudi tokrat popustili. Zato je Pašiču ostal samo še Pucelj in muslimanski minister Omerović. Ta dva naj izzoveta krizo vlade samo zato, da se ne bi moglo reči, da je Pašič doigral s svojo nerodno politiko.

To in tak je položaj. Ker pa SKS poznamo kot stranko izdajalcev in kot stranko z nepoštenimi nameni in sredstvi, si od njenega nastopa ne obetamo nikakega občeokoristnega uspeha za Slovenijo. Kdor je prodal samostojnost in avtonomijo Slovenije centralizmu, temu ni zaupati, kakor ni zaupati beograjskim cincarjem.

Mi smo odločni nasprotniki tega, naše ljudstvo izmozgavajočega posojila, ki bo uporabljano naravno na škodo naših krajev in za utrditev centralizma. Vse, kar je pošteno, mora glasovati proti temu posojilu. Naj pade režim korupcije in mesto njega naj pride avtonomija in vlada ljudstva v avtonomni Sloveniji, ko nam ne bo treba plačevati milijarde obresti za posojilo, porabljeno izven naše ožje domovine, homo gradili sami svoje železnice. Takrat se bo tudi rešilo brez političnih kupčij in barantij vprašanje zveze Slovenije z morjem.

Brez primera v zgodovini.

G. dr. Trumbič je v svojem govoru omenil tudi uničenje komunističnih mandatov ter označil to kot pravo reakcionarno nasilje. S tem protestom se strinja vsa poštena javnost in tudi beograjsko «Videlo» je nastopilo, da pribije to sramoto. Okrog lista «Videlo» so poštene politiki iz raznih srbskih strank, zato se ne da govoriti o «separatistih» in «antidržavnih» elementih, temveč kritika od te strani se more vzeti kot posebno tehtna in važna.

«V politični zgodovini sveta», pravi «Videlo» «ni bilo niti enega primera, da bi se brez vzrokov, po volji in računu vlade metali iz parlamenta člani političnih skupin ter enostavno uničevali od naroda poverjeni poslaniški mandati. Gospod Svetozar Pribičević, referent vlade v zadevi zakona o zaščiti države, je sicer poskušal omamiti narodno skupščino, kako naj bi bilo takih primerov precej v drugih državah, pa se je vse to izkazalo kot varanje, ki ni čudno od strani takega političnega analfabeta in državniškega parvenija. V politični zgodovini so bili slučajji nasilnega razpusta parlamentov — to je bilo v vseh državah, ni pa bilo niti enega slučaja, da bi se iz parlamenta nasilno pometale posamezne politične skupine in poslanci. Ko so v Angliji v 17. veku poskušali iz parlamenta vrči troje poslancev, je izbruhnila meščanska vojska. Znano je, da je v Nemčiji v dobi znanega zakona proti socializmom in najhujše reakcije ostala socialistična parlamentarna frakcija stalno v Reichstagu, četudi je bila socialistična stranka kot organizacija prepovedana. Sploh parlamentarna zgodovina in praksa ne nudi niti enega primera, da bi se moglo narodnemu poslancu na tak način vzeti mandat.

Med tem se je to, kar v zgodovini parlamentarizma na svetu nikdar ni bilo in nikdar ne more biti, dogodilo v naši državi pod režimom radikalno-demokratske koalicije. Prvi življenjski nastop in poskus vidovdanske ustave, je pozdravila radikalno-demokratska vlada z nezasišno predrznim in grdim teptanjem te ustave. Ta vlada je s pomočjo svoje mameluške večine in koristeč se z umetno ustvarjeno psihozo prerila v narod-

ni skupščini famozni zakon o zaščiti države ter nasilno in protiustavno uničila 59 komunističnih mandatov. S tem je vrgla iz skupščine eno od največjih političnih skupin in nad 200.000 volilcem in državljanom te države je odvzeto legitimno zastopništvo.

Ta kritika in ocena od poštene srbske strani lepo pristojta v venec drugih in mnogovrstnih beograjskih specialitet.

Politični položaj.

Kvorum — po slepariji. Na ponedeljkovi skupščinski seji se je pri glasovanju o posebnih točkah I. poglavja, t. j. o vrhovni državni upravi zopet prav lepo pokazala moralna kvalifikacija vladne večine. Ker se je že večkrat čudno in tako nekako pod roko glasovalo, je pred glasovanjem predal Jugoslovanski klub predsedniku predlog, podpisan od 10 poslancev, v katerem je zahteval, naj se imenoma ugotovi navzočnost poslancev. Demokrati in radikali so radi te zahteve postali zelo ogorčeni, vendar pa je predsednik po predpisih poslovnika odredil takozvano «prozivko.» Tajnik Agatonovič je pričel pozivati poslance. Ko je pozval poslanca Janiča, ga je zabeležil kot prisotnega, dasi ga ni bilo v dvorani in ga sploh ni v Beogradu. Radi tega postopanja je poslanec dr. Vinko Deželič ostro protestiral. Temu protestu se je pridružil tudi dr. Šimrak. Ugotovilo se je, da se je eden izmed radikalcev javil namesto dr. Janiča. Nato je predsednik skupščine zahteval od dr. Deželiča in dr. Šimraka, naj se odstranita od mesta, — kjer se vrši pozivanje. dr. Deželič pa je odgovoril, da nima zaupanja v pozivače, ker beležijo tudi one, ki niso prisotni, za kar je navedel slučaj dr. Janiča. Po tej izjavi so demokrati in radikali skočili iz centra proti dr. Šimraku in dr. Deželiču. Nastal je velik hrup in je predsedniku komaj uspelo, da je napravil red v dvorani. Vsa dvorana je z veliko napetostjo čakala na izid pozivanja poslancev. Sam ministrski predsednik Pašič je došel z ostalimi ministri v dvorano radi kvoruma, posamezne vladne poslance pa so klicali tudi od drugod, naj pridejo v skupščino. Po šestju glasov se je ugotovilo, da je prisotnih samo 127 poslancev, v sled česar ni bilo kvoruma, za katerega je potrebno 140 poslancev. Pri tem je nastal velik hrup, naperjen proti Jugoslov. klubu. Minister dr. Trifković je proti poslovniku došel v sredino dvorane ter začel klicati, kako je mogel Jugoslov. klub zahtevati pozivanje poslancev za časa obeda. Odgovarjali so mu, da v poslovniku ne stoji, kedaj se sme zahtevati pozivanje poslancev in kdaj morajo poslanci obedovati ter da so vladne stranke dolžne vsakokrat, da skrbje za kvorum, ki se zahteva od njih. Tako je glasovanje o proračunu klaverno propadlo. — Predsednik dr. Ribar je končno predlagal, da se vsem poslancem odvzamejo dnevnice za toliko časa, dokler se ne javijo osebno predsedniku parlamenta. Vsi poslanci, ki so na dopustu, so bili pozvani brzobjavno v Beograd.

Vladna kriza! Vse govori o krizi in zopet krizi. Časopisje je polno poročil o padcu vlade in o spremembi sistema. V ospredju sta dve kombinaciji. Razkidi vladne koalicije takoj po podrobem izglasanju proračuna in sestava volilnega kabineta, druga kombinacija pa je, da se koalicija izčisti in vrzeli napolnijo z drugimi grupami. V prvem slučaju bi se radikali popolnoma ločili od demokratov. Radikali bi pustili pastu Kumanudičevu koruptno Blerovo 100 milijonsko posojilo in vse druge zakonske načrte, ki so pripravljene še za poletno zasedanje. Sestavo volilnega kabineta bi dobila vodilna radikalna osebnost. Radikalni klub se že posvetuje, za kateri termin bi se v tem slučaju napisale nove volitve. Drugi in sicer bolj verjeten načrt pa stremi za tem, da se radikalno-demokratska familija samo izčisti. To se pravi, da vržejo iz svojih vrst obe stranki «nemirne» elemente, a namesto njih pritegnejo narodno seljački klub in socialiste.

Tudi srbijanski demokratje v razdvoju. Zadnja — komaj preprečena ter pogažena vladna kriza je izvala med demokrati dalekosežne posledice, ki bodo vodile do razdvoja v demokratski stranki. Predsednik demokratske stranke Ljuba Davidovič je namreč izjavil Pašiču, da ne odstopi niti od jedne demokratske zahteve, ki so bile povsod poslednje krize, a njegovi tovariši so snedli Davidovičevo besedo, uklonili svoj hrbet pred Pašičem ter potlačili krizo. To klečepazno početje demokratov je Davidoviča tako ujezilo, da je odložil predsedstvo v demokratskem klubu. Ta prva posledica potlačenja zadnje krize je izvala med demokrati veliko nezadovolje. Razkroj, ki je že itak vladal med demokrati, se bo po odstopu Davidoviča še znatno poglobil. Demokrati že hodijo okrog po hodnikih narodne skupščine razdeljeni po gručah, kot bi tvorile te grupe protivne stranke. Vsi pričakujejo, da bo prihodnja seja demokratskega kluba dokaj burna, bo izvala razne ocene in bo dovedla klub na ono točko, kateri se že demokrati dokaj časa le s težavo umicejo ter jej izbegavajo do — razcepa in razdvoja. Kakor so se razdvoji slovenski demokratje, se bodo tudi srbijanski, ker jih

ni družila dolej vez programatičnih načel, ampak koritarska nepostenost, združena s pohlepom po oblasti.

Minister Pucelj bi rad ostal za vsako ceno v vladi. O ostavki ministra Pucelja je razpravljala ministrski svet dne 16. t. m. Pašič pač hoče na vsak način obdržati samostojno in peščico Turkov v vladi, dokler ne bo sprejet državni proračun, ker bi se mu lahko očitalo v slučaju samostojnega izstopa iz kabineta, da je proračun izglasan samo s srbijskimi glasovi. Na seji ministrskega sveta so se zaganjali vsi ministri v Pucelja, češ, da je njegova zahteva po železnici nemogoča in ako bode zahtevala vsaka stranka od zunanjega posojila zadovoljenje lokalnih potreb, potem od tega posojila sploh ne bo nič ostalo. Ti očitki od strani ministrov so Pucelja ugnali, da je pristal na to: samostojni bi bili pripravljani, da zmanjšajo svoje zahteve in da se bo on o zmanjšanju zahtev posvetoval s svojimi tovariši. To se pravi: samostojnim se bo zopet vrgla raz Pašičeve mize ena kost, če že ne resnična, pa papirnata in kakor so kupljeno glasovali za ustavo, bodo tudi za državni proračun. Ako se prerine enkrat mesar do ministra, potem ga je težko odgnati od korita.

Minister za socialno politiko Gregor Žerjav je že dospel v Beograd, da se loti ministrovanja. Predno pa se bo usedel na ministrski fotelj, bo moral v demokratskem klubu poročati, kako stoji njegova zadeva z Jadransko banko. Mogoče bodo oprali tudi srbijski demokratje Žerjavovo afero s poljubi in objemi, kot jo je dr. Kukovec na JDS zaupniškem zborovanju v Ljubljani.

Iz poglavja o hvalisani enakopravnosti. Od 36 novih državnih svetnikov jih bo 30 Srbijsancev, 4 Hrvati in 2 Slovenci. Od Hrvatov bod' državni svetniki sami demokratje, od dveh slovenskih pa eden demokrat, a drugi pa slabostojni negovanec. Državni svet bo torej sestavljen iz samih negovatov ter radikalov, kako bo sestavljena šele državna kontrola, ki vodi državni svet!

Bolgarska javnost.

Sofijski «Radikal» povdarja važnost sestanka sveta Zveze narodov v Londonu pod predsedništvom angleškega ministra lorda Balfurja. (Že samo to dejstvo je strahovito klofuta v starikavo Pašičevo lice; op. pr.). Dalekosežnost tega sestanka je z ozirom na dnevni red od največjega pomena. Svetovno javno mnenje zahteva rešitev in ureditev nekaterih problemov, ki ogrožajo mir: varstvo narodnostnih manjšin, razdelitev kolonialnih mandatov, zmanjšanje oborožitvev — vse to so problemi zelo važni za gospodarsko in politično utrditev miru v Evropi.

Posebno pa je važen ta sestanek za Bolgare, ker se bo neposredno tudi o njih razpravljalo in sicer glede če taškega gibanja v Macedoniji in bolgarskih manjšin v sosednih državah. Bolgarija ne zahteva in ne pričakuje nič več in nič manj od mednarodnih zastopnikov kot nepristransko sodbo o dveh za bolgarski narod velevažnih problemih.

«Nezavisimost» ugotavlja, da ob triletnici versajlskega miru, ko bi sicer moralo prevladovati slavljenje zmage in veličine, svetovna javnost pokazuje temu nasprotno mnenje. Anglija, Italija, Rusija in Amerika so otvoreno proti tej mirovni pogodbi, katera verna kopija je nejski, za Bolgare krivičen mir.

«Makedonija» pravi, da se je prvotno sklenilo sklicati mednarodni svet Zveze narodov radi ureditve nekaterih vprašanj, tičočih se pred vsem Male Azije. O Macedoniji ni nikdo govoril. Ko pa se je vseld srbskega nasilja začela prelivati kri istotako, kakor v Mali Aziji, Irski in drugod, je tudi macedonsko vprašanje prišlo na površje. Macedonija ni srbska. Ona zahteva avtonomijo in ta zahteva je podčrtana s krvjo. Dajte Macedoniji avtonomijo in ona postane ognjišče blagostanja, miru in napredka na Balkanu.

Nezavisni «Dnevnik» komentira sestanek sveta Zveze narodov in ga označuje kot prvi uspeh Bolgarije. Na površje pride zgodovinski razvoj macedonskega vprašanja. Položaj Bolgarije v Londonu je trden, ker je ona ne samo pristala na mednarodno preiskavo, temveč jo celo zahtevala, da se enkrat za vselej konča obrekovanje sosedov proti Bolgariji. Bolgarija sedaj ne zahteva Macedonije, pač pa plebiscit in avtonomijo Macedoncem, ki so prelili toliko krvi za svojo svobodo. Srbi nimajo pravice na Macedoniji, razen v slučaju, če se večina macedonskega prebivalstva s plebiscitom in pod varstvom Zveze narodov izreče proti avtonomiji in za srbsko nadvlado. Z ozirom na koruptno srbsko upravo in splošno zmešnjavo v Macedoniji ni pričakovati plebiscitarne rešitve vprašanja. Mednarodna preiskava se ne bo smela omejiti samo na obtožbe proti Bolgariji, temveč tudi na določbe o varstvu narodnostnih manjšin.

Nezavisno «Slovo» pravi, da je bolgarski narod poln zaupanja in sicer zato, ker se je spor s sosedji prenesele iz zastrupljenega balkanskega ozračja pred neodvisen in nepristranski mednarodni forum. Bolgarija ima v rokah dokaze, da ona ni odgovorna za to, kar se godi na ozemlju njenih sosedov. Že samo dejstvo, da se bo na sestanku sveta Zveze narodov marsikaj razjasnilo, je začelo skrbeti nekatere beograjske časopise in kroge v bojazni, da iz vsega tega ne pride kaj neprijetnega iz Londona v Beograd. (Zato Pašič pripravljajo krizo in kovčege svojega kabineta in Pucelj, kot zvest njegov oproda, mu naseda op. pr.). Spomin na ponesrečeno oboroženo akcijo proti Albaniji lanskega leta in dejstvo, da se je Zveza narodov tudi takrat zavzela za slabotne in zapuščene, opravičuje strah Srbov.

Bolgarija pa se ne boji luči in resnice.

Po svetu.

Politični umori v Bolgariji. Kakor po dogovoru se dviga desničarska reakcija v Nemčiji in Bolgariji. Nemška podzemna monarhistična organizacija «C» in bolgarski šovinistični «makedonstvujuščiki» imajo mnogo sličnega in nastopajo ob istem času tudi z enakimi sredstvi. Izgleda, kakor da bi bili ti zarotniki v zvezi z pariškim imperijalizmom, ki se je zarotil proti nemškemu in bolgarskemu narodu. Desničarski zarotniki men- da mislijo doma položaj tako zostriti ter tako oslabiti narodne vlade, da ne bi mogle izpolnjevati svojih obvez in da bi mogoče tuje intervencije pripravile boljši teren za desničarske reakcionarne režime.

Nemška in francoska nota. Nemčija je poslala Franciji poročilo, da ni v stanju izpolniti obveznosti glede privatnih odškodnin, nakar je Francija ostro in nepomirljivo odgovorila ter opozorila na posledice — wiesbadenskega sporazuma, ki stopijo že te dni v veljavo; Francija naznanja, da ostane pri svoji zahtevi po točni izpolnitvi vseh obveznosti in da bo v tej zadevi nastopila tudi pri reparacijski komisiji.

Finančni položaj Anglije. Sir Horne je imel govor, v katerem je med drugim izjavil: Proračunski predlogi so se doslej izkazali za pravilne. Finančni položaj dežele se stalno boljša. Anglija se nahaja danes v boljšem stanju, kakor pred premirjem. Velike izpremembe, ki so nastopile v Nemčiji, so seveda povzročile resno skrb in o tej zadevi bodo zavezniki v najkrajšem času sporazumno razpravljali. Nadaljno odlašanje odplačil ni možno. Dolgovi Ameriki so častni dolgovi in se bodo brez-pogojno poravnali. Vlada se bo ozirala na zahtevo Zedinjenih držav, naj se ji poravnajo dolgovi. — V podkrepitve te izjave je angleška vlada zbrala že okrog 10 milijonov dolarjev, ki tvorijo del obresti angleških dolgov ter jih poslala v Ameriko.

Zborovanje Lige narodov. Pod predsedstvom španskega poslanika je pričelo zborovanje Zveze narodov. Na dnevnem redu so poleg ostalega: vprašanje Macedonije, vprašanje Palestine, kjer se pripravljajo izbruh sovražnosti med Židi in Arabci, izvolytev Korfantija na Poljskem in predlogi za razorožitev. Poslednja točka je angleška zasluga in daje se ji tudi velik pomen. Anglija je radi tega za svojega zastopnika postavila lorda Bratforda. — Angleški listi naglašajo, da bi bila sedaj ugodna prilika za sprejetje Nemčije v Zvezo narodov in angleški zunanji minister je obvestil nemškega zastopnika v Londonu, da bo Anglija podpirala sprejem Nemčije v Zvezo narodov in da naj Nemčija vloži prošnjo.

Beležke.

Zlagane številke proračuna. Pred zaključanjem načelne debate o proračunu je govoril predsednik finančnega odbora dr. Veljkovič, ki je povedal, da dolguje država Franciji 1.000.000.000 frankov, Angliji 25 milijonov funtov sterlingov, Ameriki 66 milijonov dolarjev, skupaj torej okroglo 20 milijard dinarjev. K temu treba pristihi 800 milijonov frankov avstrijskega dolga in odkup posestev itd. Narodni banki je država dolžna 3.400 milijonov dinarjev, a v Ameriki pravkar najemamo novo posojilo v znesku 100 milijonov dolarjev. V nadaljnem govoru se je Veljkovič toplo zavzel za interese industrije in rekel, da se njej davki ne smejo povišati. Izjavil se je tudi proti davku na imovino, češ, da bi se zahtevalo prekomplirano delo na davkarjih; zato naj se ta davek odgodi. Reducira naj se še bolj uradništvo in doseže razorožitev Bolgarije in Madžarske, da homo mogli tudi mi znižati armado. — O zunanjih dolgovih so že razni državni funkcionarji govorili in vsak je drugače povedal, nekateri so celo dali razumeti, da sami dobro in točno ne vedo, koliko je dolgovi. Številke so torej v najboljšem slučaju samo tako približne in je upnikom pripuščeno, da jih sami beležijo. Kar se tiče znižanja armade, so vse besede od ljudi današnjega režima v tej zadevi prazne in neiskrene. Madžarska in bolgarska (!) vojska je samo izgovor, ki se pa lahko tudi drugod najde, ker je porodica nepopustljivo militaristična. Potem je govoril demokrat Šečerov, ki je navajal nekaj podatkov o dohodkih, ki jih dobiva država v raznih pokrajinah. Po teh podatkih je v tekočem letu plačala Srbija 1.365, Crna gora 26, Bosna in Hercegovina 642, Dalmacija 84, Hrvatska 1194, Slovenija 339 in Vojvodina 756 milijonov dinarjev. V teh dohodkih pa niso vštetii neposredni davki, ki znašajo, kakor znano, 50 odstotkov vseh drž. dohodkov. Srbija baje plačuje najvišji zemljiški davek. Pri glasovanju je bilo 164 glasov za proračun, 44 proti. — Če bi bile številke referenta Šečerova resnične, se moramo čuditi ter vprašati, zakaj se centralisti tako branijo pokrajinske avtonomije, ob kateri bi Srbija vendar tako sijajno izhajala. Stvar je pa ta, da so vse te številke zlagane in da Beograd Slovenijo in Hrvatsko izžema.

Kdo je načelnik sreza topoljškega? Že leta 1899, dokler ni iz Srbije pribežal nazaj v Avstrijo, je bil v preiskavi radi zločinov poverebe in falsifikatov označenih v paragrafi 147, 113 in 132 kazenskega zakona. Pred odhodom v Srbijo je ta tip sedel v pančevskem preiskovalnem zaporu osem mesecev in leta 1895 je bil obsojen na 5 let težke ječe za ponarejanje javnih listin. To kazen je višje sodišče v Temešvaru znižalo na eno leto in na štiriletno izgubo državljskih pravic. Pa kdo je ta kriminalni tip in kakšno funkcijo vrši sedaj v naši državi? — To je z glavo in brado Nikola Markovič, aktivni načelnik sreza topoljškega v Bački Na sramoto javne morale in uradniškega ugleda temu tipu je poverjena imovina in osebna varnost naših državljanov!! Sramota! Da li pozna minister notranjih

del preteklost tega kriminalnega tipa? Misli li kaj ukreniti proti temu sramotnemu uradništvu? («Hrvatska Obrana»).

Spalajkoviča, znanega Pašičevega diplomatičnega specialista je nagovoril neki dopisnik glede Pašičevega oddvojenega mišljenja v zadrskem vprašanju. Dr. Spalajkovič je odgovoril, da mu ni o tem nič znanega. Na vprašanje, kaj je z obtožbo Bolgarije pred zvezo narodov, je dr. Spalajkovič odgovoril, da se hoče na ta način Bolgarija opravičiti radi vpadov komitašev na naše ozemlje. Bolgarski režim je za okupacije izzval tako nezadovoljstvo s svojo upravo med prebivalstvom, da ne more biti niti govora o kakih simpatijah Macedonije za Bolgarijo. Naša država hoče počakati, da nastane v Bolgariji preobrat. Končno je dr. Spalajkovič izjavil, da želimo mi živeti v najbolj prijateljskih odnosih z Bolgarijo in da nimamo vzroka, slabiti balkanske politiko na balkanskem polotoku. To je Pašičev oproda enkrat dobro povedal! Seveda bi želeli ljudje njegovega kova sporazum z Bolgarijo, — če bi se bolgarsko ljudstvo dalo pod jarem beograjske porodice, ali če bi vsaj doma imelo režim, ki je beograjskemu podoben in soroden. Na preobrat v Bolgariji bodo lahko dolgo čakali kakor na «rusko carsko vladu». Delovno ljudstvo, ki se je v Bolgariji povzpelo do politične moči, ne bo popustilo, temveč še več zahtevalo in več odločevalo.

Vzor bolnišnice. Dr. Kukovec je v svojem znamenitem govoru v Mariboru očital zdravstveni upravi v Sloveniji, da upravlja bolnišnice svojega področja preveč potratno in da ima tudi preveč strežnic. Iz tega govora je sklepati, da naši centralisti tudi glede bolnišnic težijo za beograjskimi vzori. O srbskih bolnišnicah vemo že marsikaj, tako n. pr. glede hrane: bolniki dobivajo vsi povprek krompir, fižol in pa nekako gnusno «čorbo», upravitelji se pa mastijo z lepimi «prihranki», drugo nam pa pove beograjski dnevnik «Epoha» s pis- mom nekega bolnika v beograjski bolnišnici. Pismo se glasi v celoti takole: «Prosim Vas, da v Vašem listu obvestite javnost o strahovitem neredu v državni bolnici, posebno pa še v takoiimenovanem oddelku za je- tične, v katerem se nahajajo tako težko bolni, da ne morejo sebi naliti niti čaše vode. Bolničarka, ki ima tu službo, večinoma spi in če jo kdo pokliče, se dela kakor da ne sliši. Bolniki so primorani, da opravljajo potrebo kar pod sebe. Naše stanje je tako strašno, da smo prišli do prepričanja, da bi za našo bolezen bilo pov- sod bolje, kakor v tej neurejeni bolnici. Prosim Vas, da nas vzamete v zaščito, da vsaj svojih poslednjih dni ne preživljamo v teh peklenjskih mukah, ki so neču vene in nedovoljene v ustanovi, ki se imenuje bolnica.» — Tako torej, če hočejo centralisti edinstvo tudi v pogle- du bolnišnic, potem naj pripeljejo iz Srbije nekaj strež- nic, ki vedno spijo, da bodo pa njihovi vzori še bolj o- svetljeni, kličemo v spomin «Balkanov» opis beograjske bolnišnice za umobolne, kjer poleg strahovite nesnage in najslabše hrane — padajo tudi batine divjaških strežnikov.

Nevarni pukovnik.

Pod tem naslovom najdemo v beograjskem «Bal- kanu» opisan značilen tip iz vrst visokih srbskih ofi- cirjev. Seznaniti hočemo z njim čitatelje, da bodo ve- deli, odkod izhajajo razne gorostasnosti in nerednosti v SHS vojski, odkod izhaja duh, ki nekulturne ljudi v uniformi brezobzirno povzdiga nad zakoni, proti vsem in nad vsemi. Razne nekulturne izpade smo že beležili: slučaj nižjega oficirja, ki pred kavarno in pred svetom zapoveduje redovu, da mu z žepnim robcem čisti škornje, drugega, ki na potu pretepe slovenskega uradnika, tretjega na visoki stopnji, ki življenjsko nevarno prete- pe natararico ter se še roga zakonom in sodnji in tako naprej celo nekulturno, sramotno vrsto... Poseben duh je v teh ljudeh in ta duh se goji na zelo visokih me- stih, odtod pa širi navzdol, kakor nam kaže slučaj «Bač kanovega» — «nevarnega pukovnika.» Onim, ki živijo v tem duhu že od nekdanj in onim, ki so se ga dobro na- vzeli, je dana prosta volja in prosta roka, drugim, ki imajo moralno pojmovanje in odporost proti temu duhu, se pa v svrhu zapostavljanja podtika tudi «ne- spoštovanje cirilice», če ni slučajno kaj drugega pri roki.

«Nevarni pukovnik» je znani pukovnik Milun Ka- tanič, ki se že dolgo proslavlja ob albanskih mejah in ki je v Spalajkovičevih spletkah proti Albaniji z fingi- ranimi komiti, napadi in požigi igral veliko in žalostno vlogo ter tako mnogo pripomogel, da smo padli pod obsodbo Lige narodov. Sedaj je srečal tega pukovnika «Balkanov» potujoči poročevalec g. Pantelija Jovovič v selu Gradsko na železniški progi Veles—Djevdjelija. Pukovnik Katanič zbira v teh krajih vojni plen, drugo kar počenja, pa nima primera niti v arnavtluku, prvi dopisnik. Ta nevarni pukovnik zapira ljudi brez vzro- ka in pravice, hodi od kavarne do kavarne in če je sla- be volje, preti: «Ja ču vam zatvoriti radnju, majku vam vašu...», kogar dobi pri vodnjaku, da pije ali se u- miva, tega na žive in mrtve pretepe in tako menda ni človeka v tem kraju, ki od tega nasilnika («zverji od čovjeka», pravi dopisnik) ni bil že pretepen. Svoje div- jaštvo ne kaže samo proti navadnim ljudem, temveč tudi proti uradništvu. Tako je zdravnik ali vojni lekar enkrat zbolel in prijavil svojo bolezen njemu kot kó- mandantu. Ta ga je pa vzel na raport ter mu zagrozil: «Če zbolíš še enkrat, te vržem v zapor!» —

V končno moralno oceno tega pukovnika navaja dopisnik tale slučaj: Neka dekla mora odpotovati iz Gradskega. Na postaji stoji, zraven nje pa neki vojak in sam pukovnik, okrog pa vse polno domačega in tu- jega sveta. Naenkrat se dekla obrne proti pukovniku in reče: «Ker se vam nisem hotela udati, me izganjate. To

miti Bolgari niso počenjali z nami, kar uganjate vi kot predstavnik srbske vojske. Sram vas bodi! — Pukovnik je onemel, potem se je pa obrnil in odstranil. Dopisnik konča s vprašanjem na vojnega ministra, če so mu znani taki in podobni izgredi pukovnika Kataniča.

Ministru posamezni izgredi ne bodo znani. Zakaj? Ker se o takih stvareh ne «vodi računa», ker se tak duh in taka moralna kvalifikacija na žalost in škodo tolerira. Posledice se kažejo na vseh koncih in krajih, ljudje a la Katanič najdejo celo vrsto posnemovalcev, ki odrivajo s svojo odvrtnostjo kulturne in poštene ljudi iz državne službe in le redko se najde kak Huber, kak Schwinger, Grossmann itd., da se spremeni v Dragiča, Jugoviča, Velikoviča itd. ter mirno prenaša zastrupljeno ozračje.

Dnevne novice.

Redka vrnitev. Svoječasni vojni kurat g. Rajmund Bratanič se je vrnil po osmih letih iz ruskega ujetništva. Rusi so ga vjeli koj v začetku vojne leta 1914. Boljševiki so ga obsodili na pet let ječe in je sedel v zaporu tri leta v Tomsku v Sibiriji. Od g. Brataniča ni bilo nobenih vesti več in vsi, ki so ga poznali, so bili prepričani, da je umrl v sibirski ječi. G. Rajmund se je vrnil v domovino preko Poljske, kjer je bil od Poljakov nad vse gostoljubno sprejet.

Se enkrat: Naše načelno stališče. Tudi v predalih «Tabora», kakor se vidi skoraj iz vsake številke, vlada velika suša. Da se spopolni zevajoča praznina, se «Tabor» prav rad spodtakne ob to ali ono vejico ali piko v «Straži» ter o njej prinese cele litanije. «Taboru» ne gre nikakor na papir (da ne rečemo v glavo), da politična stranka, ki stoji na verskem temelju svetovnega krščanskega nazora, ne more biti eo ipso klerikalna. Eklatanten dokaz nam nudi ravno «Tabor» sam, ko trdi, da je katoliški župnik baje razbil shod «klerikalcem». Naj nam sedaj «Tabor» razjasni: ali bi katoliški duhovnik smel in mogel storiti to, kar je — kakor trdi «Tabor» — storil župnik dr. Potzinger, proti kakim res klerikalni stranki? To je torej jasno za vsakega mislečega človeka, da SLS ni klerikalna stranka. Drugi dokaz za to našo trditev je tudi v tem, da je kat. Cerkev, kot edino prava in edinovzeličavna, nepristopna kakršnimkoli šizmatičnim ali drugoverskim Cerkvam. Drugače tudi biti ne more, ker je Resnica samo ena. Tu ni in ne more biti nobene srednje poti. Če se pa katoličani — in med te spada, če dovoli «Tabor», tudi duhovščina — organizirajo v politično stranko v zaščito svojih političnih interesov, a da se jim ni treba bati, da bi radi tega morali zatajiti svoje versko prepričanje ali celo delati proti temu prepričanju n. pr. v liberalnih, svobodomiselnih strankah, — jim tega pač nihče ne more braniti. In zakaj bi ne smel drugoverec priznavati politična načela SLS za svoja? V njih ima vendar na podlagi krščanske pravičnosti: vsakemu svoje, polnopravno zaščito! Ako katoličani zahtevamo med drugim tudi svobodo ver in Cerkve, ne moremo te svobode odrekati niti drugim veram in Cerkvam. Praktično uveljavljanje krščanskih načel v javnem življenju pa pomenja pobijanje korupcije, oderuštva in krivic, sploh vseh nemoralnosti in izrodov prenapetega duha in nizkega materijalizma.

Navdušenje za zmago krščanskih načel napreduje v Središču. Iz Središča nam poročajo: Naš trg vrlo napreduje v narodnem smislu. Kakor je nekoč prednjačil pod staro Avstrijo vsem slovenskim občinam, tako nam služi sedaj za vzgled trdnega in neomajenega, vztrajnega in požrtvovalnega boja za slovensko-krščanska načela. Zadnja nedelja nam je dokaz za to. Vreme ni bilo ugodno, vendar pa smo korak naprej. Čeravno še vladajo v Središču razni «avtomobili», ki se kurijo z bencinom in vinom, bo vendar prodrla zdrava narodna pamet, ki se bo otrsela vseh narodnih pijavk. Bog živi narodno Središče.

Kaj uganja sedanji režim z Medžimurjem? Razdelitev države na oblasti je izzvala pač največ naro-

dovega nezadovolja med Medžimurci. Medžimurci do danes ne vedo: ali bodo pripadli pod mariborsko, ali pod varaždinsko oblast. Medžimurski narod je za pripadnost pod mariborsko oblast. Če pa že Beograd noče kar meni nič in tebi nič pristati na to, da se priklopi Medžimurje Mariboru, pa se naj razpiše tozadevni plebiscit, da bo vsaj narod sam odločeval o svoji upravni usodi in ga ne bo prodajala centralistično klečeplazna uradniška gospoda kot živino na sejmu. Treba namreč pibiti, da je uradništvo iz Medžimurja, kakor hitro se je raznesla vest, da pride Medžimurje pod Maribor, poslalo v Beograd posebno deputacijo, ki je prosila Pašiča in zborničnega predsednika Ribara, da bi naj ostalo Medžimurje pod Varaždinom. Za pripadnost Medžimurja pod Varaždin je samo mastno plačano uradništvo policajdemokratskega kova, a nikakor pa ne narod, ki ni in ne bo tako petolizen pred vlado kot je mehkohtbno činovništvo.

Slomškova zveza bo priredila v dneh 3., 4. in 5. avgusta pedagoško-socijalni tečaj na Brezjah. Vabimo tudi člane in članice iz zelene Stajerske k večji udeležbi. Tečaj se bo vršil po nastopnem vsposredu: 1. zjutraj ob 7. uri sv. maša za udeležence tečaja. Pred sv. mašo kratek govor o religioznem življenju kat. učitelja. 2. Ob 8. uri pričetek zborovanj in predavanj. Dne 3. 8. bo predaval g. prof. dr. Josip Puntar o ljudskih univerzah. Dne 4. 8. bosta predavala g. dr. A. Gosar in g. Franc Terseglav o ciljih in potih krščanskega socijalizma. 5. 8. bo predaval g. monsignor Viktor Steska a) o slovenski umetnosti, b) o umetnosti na Slovenskem v 18. stoletju; tovariš Rudolf Pečjak pa: literatura in učitelstvo. Vsako popoldne pa bodo poučni izleti v okolico. — Prijave sprejma Ivan Štrukelj, nadučitelj na Viču. Dolejši tečaj je lepši od lanskega.

Slovenski abiturijenti v Srbiji. V dneh od 4. julija do 14. julija t. l. je 172 slovenskih abiturientov obiskalo Srbijo. Ogljedali so si v Belgradu: stari parlament, stari in novi kraljevi dvor, gledališče, turško Džamijo, kalimegdan, muzej, saborno cerkev, sinagogo, botanični vrt in tvornico šofa. Z ladjo so se peljali po Donavi v Negotin. Tu so bil v manastiru Bukovo in pri spomeniku Hajduk Veljkega. V Zajecarju so si ogledali utrdbe, bolnico in pivovarno. Vozili so se preko Paračina v Niš. Tu je največja pravoslavna cerkev. Bili so abiturijenti na gradu in pri Čelekuli. Bili so povsod navdušeno sprejeti in lepo pogoščeni. Spoznali so mišljenje srbskega naroda in njegovo naziranje o Slovenic.

Koliko nas stane dvor in vse kar je z njim v zvezi? Na to vprašanje je dal v zbornici odgovor republikanski poslanec Gjonovič, ki je povedal narodni skupščini, da nas stane kraljevi dvor ter vse, kar je z njim v zvezi 60 milijonov dinarjev.

Korupcija v Somboru. «Hrvatska Obrana» poroča, da je izbila na somborski sodnji velika koruptna afeta ki je razburila ves svet v Bački. Pri prodaji nekega velikega posestva so bili falsificirani vsi podatki v zemljiških knjigah na sodnji, da so kupci — sami veliki somborski gospodje in strankarski prvaki z goljujijo po prav nizki cenji prišli do velikega posestva. Zapri so doslej gruntavčarja Staš Reža in uradnika sreškega sodišča Gasa, ki se dolžita ponarejanja sodniških knjig. V to afero je vmešan tudi sam agrarni urad v Somboru in sam somborski podžupan, ki je že parkrat šel v Beograd, da bi celo to afero potlačil.

Čedne razmere na srbski gimnaziji. Na gimnaziji v Čačku je profesor Dostanič oklofutal svojega kolega Stanjokoviča javno pred celim profesorskim zborom, sedaj se pa lahko čitajo po Čačku plakati, ki jih v tej zadevi izdajajo profesorji in dijaki. Najprej se je raznašal proglas in plakat osmero profesorjev, ki s svojimi podpisih obsojajo razbojniški nastop, ki ni vreden civiliziranega in kulturnega človeka, potem pride plakat dijakov, ki obsojajo delo svojega profesorja in končno nastopi sam nasilni profesor Dostanič, ki s svojim plakatom oklofutanelega tovariša še prav grdo ozmerja. —

Tako je govoril, hladno in premišljeno, pa bolj sam zase ko za Eska. Slek je vrhno obleko in snel vse, kar bi ga utegnilo izdati. Ostala mu je le šepriprosta platnena halja, kakršno so nosili sužnji. Zavihal si je rokave in se prepasal, da je izgledal kakor domač suženj, ki se mu mudi za delom.

Nato sta stopila z Britancem v sosedno sobo, kjer je Spadon, zapuščen od tovarišev, razburjen stopal gorindol in omahoval v smešni zmedenosti med dolžnostjo, ki mu je narekovala, da naj ostane, in med željo, da naj z begom reši življenje.

Bojni hrup je donel izpred palače. Pod poveljstvom Hipije in izdajalskega tribuna so vrgli gladiatorji glavno četo germanske telesne straže iz vrto in pred palačnimi vratmi se je vnel zadnji odločilni boj.

V boju izkušnemu Placidu se je namreč posrečilo, priti v vrt na najslabše zastraženi točki obzidja in napasti Germane od strani.

Iznenadeni in ker so bili mnogo slabši po številu, so se umaknili Germani — sicer v popolnem redu — na prostor pred palačo. Tu so se iznova obupno postavili v bran. In Placid je dejal Hipiji, brisajoč si svoj krvavi meč v tuniko:

«Postaviti bo treba v boj Hirpina in četo, ki je bila pri večerji. Ako le dobimo v roke palačin dvor, ja palača naša. Vhodov je dovolj! — Pomni! Brez prizanašanja in brez usmiljenja mora vse pasti!»

Četudi manjši po številu so se borili Germani z obupnim pogumom. Celo gladiatorji, vajeni borbe in orožja, niso bili kos tem širokoplečastim orjaškim junakom v ozki borbi moza z možem in več ko enkrat so se morali umakniti v besni jezi pred njihovimi meči, njihovimi sinjemodrimi, blisketajočimi se očmi in pred njihovimi orjaškimi postavami, ki so se zdele da rastejo v divjem veselju strastne borbe.

Tako se torej na srbski gimnaziji v Čačku rešujejo profesorski spori s pomočjo dijakov in s plakati v zabavo celega občinstva. To se doslej še ni nikjer dogodilo in je prava balkanska specijalitet.

Svečan pogreb fašistovske žrtve. V nedeljo je bil pokopan v Zagrebu na svečan način Rudolf Rožič, ki je padel kot žrtev zločinske roke nekega jugofašista. Pokojni je bil prvak in ustanovitelj raznih hrvatskih športnih društev, ki so se njegovega pogreba ob ogromni množici drugega zagrebskega prebivalstva polnoštevilno udeležila. Na grobu je govorilo več govornikov. Do izgredov ni prišlo, dasiravno so jugofašisti na mnogih krajih poskusili izzvati mirno občinstvo, ki je dostojno izkazalo poslednjo čast žrtvi podivjanih ljudi.

Iz državne blagajne se zidajo pravoslavne cerkve. Ministrski svet je odobril ministrstvu za zgradbe kredit 150.000 dinarjev za dovršenje pravoslavne cerkve v Sabcu.

Za konvikt č. oo. frančiškanov v Mostaru. V okolici Mostara, v trgu Široki breg, imajo č. oo. frančiškani svojo gimnazijo s pravico javnosti. Ker je kraj mali in ni dovolj stanovanj za dijake na razpolago, je zato občutna potreba, da se ustanovi konvikt za dijake. Toda sredstev v to ni na razpolago in kat. prebivalstvo v Hercegovini je, kakor znano, zelo siromašno. Zato potuje po Sloveniji, da nabira milodare za prepotrebni dijaški konvikt kat. gimnazije č. o. Tadej Leko, profesor gimnazije. Priporočamo toplo vsem našim somišljenikom in kat. Slovincem sploh, da po svojih gmočnih močeh podpro to velevažno gimnazijo za naše brate katolike v Hercegovini. Naj ne bo torej nikogar, ki bi ne odprl svo je roke, ko ga obišče č. g. profesor o. Tadej!

Orkan v Ljubljani in Zagrebu. Zadnje nedeljo je razsajal močen orkan po Ljubljani ter okolici in v Zagrebu. Vetrovi val je metal po Ljubljani in Zagrebu opeko s streh, razbijal šipe in lomil drevje po parkih in šetališčih. Vsled viharja so močno trpeli po ljubljanski okolici sadovnjaki. Vihar je podrl več jablan ter hrušk, ki so bile preobložene s sadjem. Mnogo sadnega drevja je naravnost izruvanega iz zemlje ter pometanega na tla. Kmetije po ljubljanski okolici so trpele vsled nedeljskega orkana zelo veliko škode.

Kvartopircem v album. V smislu zakona o proračunskih dvanajstinah za julij 1922 se je povišala pristojbina na igralne karte od dosedanjih 30 dinarjev na 50 dinarjev. Vsled tega se morajo vse karte, ki so na ozemlju naše države, ponovno žigosati in razliko takse 20 dinarjev je plačati najkasneje do dne 1. 8. 1922. Žigosanje se bo višilo pri davčnih uradih. Lastniki kart morajo zaradi žigosanja vložiti pri pristojnem davčnem uradu pismeno nekolokovano prijavo, v kateri morajo navesti, koliko že rabljenih in koliko še nerabljenih kart prinesejo v žigosanje. Prijave je vložiti posebej za že rabljene in posebej za še nerabljene karte. — Zoper stranke, ki ne bi predložile prijav in ne bi plačale diferencne takse do dne 1. 8. 1922, se bode kazensko postopalo. — Tako razglasa mariborska finančna oblast v tolažbo kvartasem.

Prostovoljno gasilno društvo v Kamnici pri Mariboru ponovi v nedeljo, dne 23. julija t. l. z začetkom ob 3. uri popoldne na vrtu gostilne Šerak v Kamnici poletno veselico z zelo zanimivim vsposredom. Ker je čisti do biček namenjen v humanitarne namene, še prosi za obilen obisk.

Iz Maribora.

Kaj je s transformatorjem za koroško predmestje? Davno je že sklenjeno, da se postavi v Vrtni ulici, o pripravah za izvršitev tega sklepa pa ni niti sledu in koroško predmestje je še vedno zavito v črno temo. In izvršitev takih in še mnogo drugih sklepov bi bilo več volje in podjetnosti nujno potrebno.

Pravilnik glede stanovanj je pomanjkljiv in zmeden od začetka do kraja, ali pa so več kot čudni oni, ki z njim upravljajo ter bi lahko uplivali, da se to ali ono

Dokler je trajal boj za vratami palače, je še imel cesar priliko, da uide. Preudarjajoč težkoče in računajoč z vsemi možnostmi se je odločil Eska, da popelje cesarja skozi najzapuščenejše dele vrta na ulice in do Galerijine palače, ki jo je dobro poznal. Nevarnost, da bi ga kdo spoznal na ulici pod priprosto obleko hišnega sužnja, ni bila velika. Težje je bilo, ga spraviti neopaženo iz palače. Vrata, ki je skozi nje sam prišel v palačo, so bila prav gotovo predmet ljutega boja in skozi bojne vrste in med obema nasprotnikoma speljati cesarja, — to je bilo gladko nemogoče.

Obrnil se je na Spadona za nasvet. »Tule zadaj je terasa«, je jecljal eunuh, »od tam pelja pot k poletni vili v najbolj zapuščenem delu vrta. Mimo ribnikov se pride do vrat na apijski cesti. To pot naj poskusi cesar!«

»Ngunnež!« je nevoljno vzkliknil cesar. »Kako pa naj pridem na teraso? Vrat ni in okno leži najmanj za moža visoko od tall«

»To je edina pot, ako si hočeš rešiti življenje, prejasnil« je nepotrpeljivo pripomnil Eska. — »Pelji nas k oknu, prijatelj!« se je obrnil k Spadonu, ki je obupno gledal od enega do drugega. »In vzemi tistole ogrinjalo z divana! Potrebovala ga bova, da spustiva cesarja na teraso.«

Novi kriki izpred glavnih vrat, ki je ob njih Spadon ves okamenel, so zdramili Vitelijevo podjetnost. Odločno je stopil naprej. Tovariša sta mu sledila.

Spadon je šepnil Britancu:

»Ti si pogumen človek! Vsi se bomo rešili! Zvesto bomo ostali pri tebi do konca!«

(Dalje prihodnjic.)

LISTER.

GLADIATORJI.

(126. nadaljevanje.)

Vkljub vsej čutnosti je še bilo nekaj pristne rimske krvi v Viteliju, in ta se je oglasila, kadar je bil v skrajni nevarnosti. Pomiril se je, ko ga je minilo prvo iznenadenje nad nepričakovanim nastopom Eskinim.

Ko je čul tribunovo ime, se je zamislil. »Kdo si ti?« je vprašal po kratkem molku, »in kako si prišel semkaj?«

Kratko je bilo njegovo vladanje, pa pričul se je vladarskem glasu in je celo znal kazati doštovanstvenost.

V kratkih besedah mu je razložil Eska nevarnost in mu povedal, kaj nameravajo njegovi sovražniki.

»Placid —?« je ponavljal cesar zamišljeno. »Potem ni upanja, da bi se mu ponesrečilo, ni upanja na milost in usmiljenje. — Dobri prijatelj! Poslušal bom tvoj nasvet. Zaupam ti in šel bom s teboj, kamor hočeš. — Ako sem še jutri cesar, boš ti najslavnejši mož v Rimu!«

Dosedaj je malomarno slonel na divanu. Pri zadnjih besedah pa se je dvignil, odločno slek s škrlatom obróbljeno togo in snel pečatni prstan.

»Zvesto se bodo branili«, je dejal, »pa kolikor poznam Placida, deset jih bo postavil proti enemu. Toda upam, da ga bodo zadrževali s svojimi dolgimi meči, dokler ne odideva iz palače. Vrtovi so temni in razsežni. Skrijeva se za nekaj časa v njih, počakava na ugodno priliko in skušava priti do hiše moje žene na aventinskem griču. Valerija me ne bo izdala, pa tudi nihče ne bo mislil na to, da bi me pri njej iskal.«

Zihteajte povsod

PEKATETE (testenine tudi same — makaroni)

iz staroznane tovarne Znidaršič & Valenčič, Ilirska Bistrica.

so najboljše

Dobe se povsod. ZALOGA: R. BUNC IN DRUG, Ljubljana — Celje — Maribor.

uredi. Nekaterim se pošiljajo nekaki «izgonski dekreti», ki nimajo tu prav ničesar iskati, se pa trpi z izgovorom na ta famozni pravilnik. V mestu ne prebivajo le samo žene in rodbine državnih nameščencev, ki so že davno premeščeni v druge kraje, temveč tudi privatnikov, ki se že mesce in mesce stalno bavijo s trgovino in drugim po Trstu, Gradcu in drugod.

Temne in čudne stvari se dogajajo pri tuk. carini. Pred sodiščem se znajde zdaj pa zdaj kak carinik, ki pobira «mito», ali ima kaj drugega na grbi, sliši se pa tudi to, da cariniki na vso moč nagajajo posrednikom in špedicijam, ki so zapadno-evropskega kova ter se nočejo razumeti na «bakiš». Največja gonja se naperja proti špediciji g. Piščanca. Če le morejo, staknejo nekaj v svojih zmedenih «propisih», da mu naprtijo veliko globo. Tako ga hočejo kaznovati sedaj z globo od — 143.000 dinarjev, češ, da je pod pravo težo deklariral transport svinj neke firme iz Zapršiča. Pri svinjah je namreč glede carinjenja važna teža pod ali pa nad 50 kg. Špedicija se je proti globi pritožila, trdeč, da je

bila razločno označena teža, z «nad 50 kg.» Besedico «nad» torej carinarna zanika. Da je ni kdo izbrisal? Pri razmerah, ki vladajo na carinarni, bi bilo tako — «fortumašenje» lahko mogoče, od naloženih glob gre v državno kaso samo polovica, drugo se pa razdeli med carinike in tako bi se za masten delež lepo izplačalo — odstraniti kratko besedico.

Da se resnica prav pozna. Pod tem zaglavjem je prinesel «Tabor» od dne 12. t. m. neresnične vzroke nesporeduma med Osrednjim društvom poštnih in brzojavnih uslužbencev v Mariboru in med poštnim uradništvom. Mariborski poštni ter brzojavni uslužbenci so skupno organizirani z uradništvom v takozvanem Gospodarskem odseku. Ta Gospodarski odsek je sklenil pred enim letom, da priredi Osrednje društvo skupno z uradništvom zimsko veselico kot podporo za gospodarski odsek. Poletno veselico pa prireja od enega leta sem Osrednje društvo samostojno in porablja njen čisti dobiček v podporo bolnih društvenih članov, vdov in sirot. Nesporedum med poštnimi uslužbenci in uradništvom tiči v tem, da bi bilo rado poštno uradnišтво deležno tudi dobička poletne veselice, dasi ni organizirano v Osrednjem društvu. Ali z drugimi besedami, go spodje poštni uradniki — nekateri seveda — bi radi izrabljali poštne uslužbence v svoje namene kako in kadar bi se jim zljubilo. Uradnišтво odklanja Osrednje organizacijo, ker mu je pod častjo, da bi bili gg. uradniki v istem društvu kot uslužbenci, a ko pa gre za čisti dobiček organizacije nižjih, pa bi ga bili gg. uradniki pripravljeni deliti. V odklonitvi izrabljanja nižjih od višjih tiči vzrok nesporeduma med poštnimi uslužbenci in uradništvom v Mariboru.

Bratje odborniki! Seja odbora mariborskega Orla se vrši v petek, dne 21. t. m., zvečer točno ob 8. uri v Cirilovi tiskarni, I. nadstropje. — Polnoštevilna udeležba odbornikov in zastopnikov vaditeljskega zbora obvezna. — Predsednik.

Solski odbor je nedavno razglasil, da se je vpisovanje za novo šolsko leto že pričelo, in sicer vsak delavnik popoldne od 14. do 17. ure v pisarni mestnega Solskega sveta na Slomškovem trgu. Ker se je vajencev in vajenk oglasilo doslej jedva 12 (od 900) in je odbor odredil sedanje vpisovanje zato, da se more priglasiti do konca avgusta na dan primerno število vajencev in vajenk in se prepreči prevelik naval tik pred novim šolskim letom, se vabijo mojsiri in mojstrinje vnovič naj napotijo svoje vajence in vajenke k vpisovanju. Pri tem opozarja šolski odbor še enkrat na to, da se morajo prijaviti vsi vajenci in vajenke, da morajo vplačati pri vpisovanju za vse leto prispevek 10 din. za šolske potrebščine, kontrolne knjižice itd. in da se naj ne javijo brez vsakih izpričeval, kakor se to dogaja.

Splitska zadružna banka v Mariboru je prenehala in nasledila jo je podružnica Slovenske banke v Ljubljani. Kakor znano, ta banka ni v Ljubljani po svoje visoki protekciji pokazala niti najmanjše volje in pripravljenosti za zidanje ter sklepamo, da bo tudi tukaj tako nastopala. — Z mariborsko je dobila Slovenska banka svojo peto podružnico.

«Taborove» novice rodijo uspeh. «Tabor» od torška piše, da Zadružna gospodarska banka nalašč odlaga zidanje, da jej letos sploh ne bo treba zidati, ker je banka v zadregi in jej pride zidava predrago. Tako «Tabor» — ta svetovni «najboljše informirani» dnevnik v torek, banka, pa je začela z zidavo stavbe poleg frančiškanov že v pondeljek. «Taborove» novice rodijo uspehe, če tudi so napačno zastarele.

Rožica s Krasa. Zivljenjepis vzornega mladeniča. Stane 3 dinarje in se dobi v Cirilovi tiskarni. To je res nekaj izpodbudnega in lepega, kar se nam nudi v tej knjižici, zato jo prav toplo priporočamo.

V Kamnico!

1-2 310

Pri vsakem vremenu!

Dobrodelna veselica požarne brambe v Kamnici se vrši dne 23. julija na vrtu gostilne Šerak.

Točila se bo izborra kapljica, mrzla in topla jedila in po ceni. Plešišče.

Začetek ob pol 3. uri popoldne.

Ker je dobiček namenjen za dobrodelne namene, se prosi za obilno udeležbo.

ODBOR.

Fotograf A. KIESER

Maribor, Gregoričeva ulica št. 20
ob gornji Gosposki ulici

se priporoča pri porokah, primicijah, družinah
in društvenih skupinah.

Stroškov se ne zaračuna, cene kakor v mesiu.

— Največji in najstarejši atelje v mestu. —

Javna dražba

7 toplok vnih, 5 mrzlokrvnih in 2 huculskih žrebcev se vrši dne 2. avgusta t. l., ob 9. uri dopoldne v drž. žrebčarni na Selu pri Ljubljani.

Zdražitelj plača na licu mesta poleg kupnine še kolekovino. 2% prispevek za ubožni sklad in povrne stroške za inserate.

316

Poveljstvo drž. žrebčarne.

Gumijevе cevi

in gumijevе plašče ali zračnice za bicikle prodaja po ceni R. Vračko, trgovec, Ptuj. 1-2 311

Samostojen delovodja

ali polir se sprejme, isto tam se sprejmejo zidarji in delavci v trajno delo pri stavbeni tvrdki Karol Rojs v Ormožu. 1-2 312

Bezgovе jagode in maline

kupuje trgovina Niefergal, Maribor, Koroška cesta 1. 7-282

Gramofon

dobro ohranjen z dvema valjarjema, se proda Maribor, Aleksandrova cesta 49. 318

Denar najden!

Več pove uprava Slov. Gosp. 317

Razglas.

Podpisana tvrdka si dovoljuje vljudno opozarjati, da so niene v prometu se nahajajoče pivske steklenice in sodčki izključno ter neprodajna last pivovarne. Prodajanje istih ali uporabljati jih v druge namene, je prepovedano ter se kazenskosodno zasleduje.

Zastavnina, ki se je pri nabavi piva za posode plačala in ki se pri vrnitvi iste, stranki zopet vrne, predstavlja le majhen del dejanske vrednosti omenjene posode. Lastninska pravica podpisane tvrdke do svoje pivske posode zaradi plačane zastavnice toraj nikakor ne preide na drugo osebo.

V lastnem interesu se torej vsak posvari prodajati ali nakupovati pivske steklenice in sodčke, ki so last podpisane pivovarne.

Tomaž Götz, pivovarna Maribor.**AMERIKANSKI SINGER**

šivalni stroji dobijo se edino v naši lastni novi trgovini

Maribor, Šolska ulica št. 2

kakor tudi:

Singer olje Singer sukanec
Singer igle Singer nadomest. deli
Singer šivalni stroji za rodbinsko rabo in obrtniške svrhe.

Prodaja na mesečno odplačilo (24 mesecev).
Lastna mehanična delavnica za popravila vseh sistemov šivalnih strojev.

Singeršivalnistroji

Bourne & Co., New-York

Maribor, Šolska ulica šte. 2. 2-10 306

Zadružna gospodarska banka d.d.

Podružnica v Mariboru.

Začasno: Koroška cesta 1/l. — Telefon 311. — Brzjavni: Gospobanka.

Centrala: Ljubljana. Podružnice: Djakovo, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Interesna skupnost z Sveopčo Zanatijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.